

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvenredni nedelje in praznike.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti: Din 20.—, inozemstvo Din 30.—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO:

SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 13.

TELEFON ŠTEV. 552.

UPRAVNIŠTVO: KONGRESNI TRG ŠTEV. 3.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.

Račun pri poštnem čeku, uradu štev. 13.633.

Gonja proti dr. Krajaču.

Kakor je na eni strani gotovo, da imamo preveč ministrstev, tako pa je na drugi strani še bolj gotovo, da ne bi imeli preveč ministrstev, če bi bili vsi ministri tako delavni, tako sposobni in tako požrtvovalni, kakor je minister dr. Krajač.

In ravno na ministra dr. Krajača se je v zadnjem času uprizorila po vsem opozicionalnem časopisju neverjetna gonja in to vsled njegovega gospodarskega načrta. Če bi se te gonje udeležili samo naši esdeesarski časopisi, bi to še nekoliko razumeli, ker ima g. dr. Krajač v resnici to zaslugo, da je preprečil marsikako njihovo nakano. Tako je tudi dr. Krajačeva zasluga, če je bila preprečena fuzija ljubljanske kreditne banke s Slavensko banko, kar bi pomenilo, kakor da se danes čisto gotovo ve, uničenje prvega slovenskega denarnega zavoda.

Zasluga dr. Krajača pa je tudi, če se volitve v Zbornico niso vršile tako, kakor so želeli esdeesarski generali.

Zato se, kot rečeno, ne čudimo, če je esdeesarsko časopisje proti dr. Krajaču in če je to časopisje odgovorilo na velikopotezen Krajačev gospodarski načrt samo s smešenjem. Čudimo se pa, da se sedanje gonje proti dr. Krajaču udeležuje tudi drugo opozicionalno časopisje in sicer tudi tako, ki ga cenimo po njegovi borbi za pravico in poštenje.

Zakaj treba tu takoj povedati z vsem povdankom. Ne bi bilo niti najmanjšega boja proti dr. Krajaču, če ne bi bil ta podvzel tako energično akcijo proti korupciji. In ne dr. Krajačev politični nasprotniki, temveč prvaki korupcije so ti isti, ki so s smešenjem dr. Krajačevega gospodarskega načrta hoteli uničiti ves njegov načrt. Ker v tem načrtu je ena točka, ki je zadela te ljudi najbolj v živo.

Po te mnenju se namreč prepoveduje, da bi bili državni uradniki člani uprave onih državnih podjetij, ki jih upravljajo. Z drugimi besedami se pravi to, da izgube razni načelniki, inspektorji in slični visoki uradniki iz ministrstva po par sto tisoč dinarjev letnih dohodkov. Da omenimo le par najbolj kričečih slučajev. Državna tovarna za sladkor v Čukarici je deficitarna, njeni upravni svetniki, ki so sami državni uradniki pa dobivajo letno po 300.000 Din taničjem. In enake kričeče slučaje doživljamo tudi v vseh drugih državnih podjetjih. Če bi bil pa dr. Krajačev gospodarski načrt uresničen, potem bi vsi ti postranski ali pravilneje glavni dohodki uradnikov odpadli in zato tak krik in hrup proti dr. Krajaču.

Napadi na dr. Krajača pa so seveda lepo maskirani in dr. Krajačev gospodarski načrt se skuša smešiti le zaradi njegovih odredb proti šminkanju in kuhanju črne kave v ministrstvih.

V tem oziru treba omeniti, da ni dr. Krajačev načrt samo njegovo delo, temveč del vse vlade. In ne izdajamo nobene tajnosti, če povemo, da sta ravno obe omenjeni odredbi od ministra, katerega se esdeesarsko časopisje ne upa niti najmanj napadati.

Ampak boj proti pudru tudi sicer ni nobena smešnost, ker se izda v naši državi letno za 300 milijonov dinarjev. Toda kljub temu ni boj proti nepotrebnim porabi šminke in pudra glavna stvar v Krajačevem načrtu, temveč samo postranska. Težišče vsega načrta je čisto v drugih stvareh, a ravno o teh molče vsi oni, ki napadajo ta načrt. Naravno je to, ker ti ljudje imajo tako polno masla na glavi, da sploh ne smejo nastopati z odkritim vizirjem in zato so se zatekli k šminki in

Zasedanje Zveze narodov.

Zeneva, 25. septembra. Danes bo podal v plenumu sveta Lige narodov naš delegat dr. Laza Marković poročilo in resolucijo o arbitraži in varnosti, ki jo je sprejela tretja komisija.

Konferenca o ameriških rezervacijah za vstop v haško razsodišče je včeraj dovršila svoje delo in podpisala zapisnik, s katerim so te rezervacije sprejete s pripombami, na katere bo odgovorila Amerika. Ta zapisnik je včeraj podpisal dr. Laza Marković. »Ameriške rezervacije bomo mogli sprejeti,« je rekel dr. Marković, »v ponedeljek ali jutri.« Ako bo skupščina končala delo, bo zasedala komisija za razorožitev, ki je 18. maja izročila delo podkomisijam.

Lord Cecil je predlagal znižanje članov komisije od 8 na 6, tako da bi ostale samo velesile stalni člani sveta Lige narodov in pa Amerika. Dr. Laza Marković je nato izjavil, da napravlja lord Robert Cecil zmedo. Ne vem, kaj pravzaprav hoče. Meram reči, da sem delegat kraljevine SHS in da nimam pravice odreči se svojega pooblastila. Vsi delegati so proti lordu Cecilu. Ako Robert Cecil umakne svoj predlog, bo seja komisije prav kratka.

IZJAVA DR. NINČIČA.

Dr. Ninčič odide v Pariz v soboto zvečer, ako se dovrši zasedanje Lige. Dr. Ninčič je izjavil, da gre v Pariz, da vidi kralja, sicer pa nima nikakega posebnega posla tam. »Ni točno,« je rekel dr. Ninčič, »da bom podpisal pogodbo s Francijo.« O komuničanju Male antante je izjavil, da ga ne more izpopolniti z izjavami, ker za sestanek ni bilo posebnega programa.

Prihodnja konferenca Male antante bo zaradi predsedniških volitev v Čehoslovakijsko kasno, ker se bodo volitve vršile v maju 1927. Včeraj in predvčerajšnjim se je dr. Ninčič sestal z grškim ministrom zunanjih poslov Argiropulom. Predvčerajšnjim je sprejel dr. Ninčič tudi grške novinarje. Na vprašanje nekega novinarja, kaj bo, ako grški parlament zahteva izpremembe v pogodbi in konvencijah, je izjavil dr. Ninčič, da to ni mogoče, ker je treba sprejeti i pogodbo i konvencije en bloc ali jih pa odkloniti. Položaj na Grškem je provizoren, a dr. Ninčič misli, da se vse stranke za spoznanje z nami.

Stjepan Radić je bil predvčerajšnjim na obedu pri princu Arfu, predstavniku Persije. Radić odpotuje danes in prispe v nedeljo zvečer v Zagreb.

Seja vlade.

REDUKCIJA MINISTRSTEV SE IZVEDE TAKOJ.

Beograd, 25. septembra. Na svoji včerajšnji seji se je ministrski svet postavil na stališče, da se mora zakon o centralni upravi takoj sprejeti, in sicer že v izrednem zasedanju.

Po načrtu, ki ga namerava vlada izvesti, se mora s tem zakonom izvršiti takojšnja ukinitve ministrstva za konstitucijo in ministrstva za vere. Čez nekaj časa pozneje naj bi se likvidiralo minist-

stvo socialne politike, agrarne reforme, šum in rudnikov ter pošte in telegrafa.

Odločitev o redukciji teh ministrstev še ni definitivna in se bo o nji še razpravljalo v ministrskem svetu. V vladi imajo cel niz predlogov v tem pogledu, a o njih je treba še diskutirati.

Zakon o stanovanjih se mora tudi sprejeti še v izrednem zasedanju, ker mora stopiti v veljavo že 1. novembra; s tem dnem preneha namreč veljavnost sedanjega stanovanjskega zakona.

KONFERENCA ACE STANOJEVIČA.

Beograd, 25. septembra. Včeraj dopoldne so imeli v lovski sobi hotela »Pariz« daljšo konferenco Aca Stanojevič, Dragović, Mihajlovič, Simonović in Ivković. Na tej konferenci so pretresali splošno situacijo v zvezi s stanjem v radikalni stranki.

Po izjavah iz dobro poučenih krogov se je govorilo na tej konferenci tudi o povratku Nikole Pašića. Smatra se, da je Pašić po svojih izprehodih zopet obolev in da je tokrat obolelost mnogo bolj komplicirana kakor prej. Zaradi tega je Pašić brzojavno poklical k sebi Aco Stanojeviča, ki se je pred odhodom v Cavtat informiral pri imenovanih radikalih o politični situaciji in o stanju v radikalni stranki ter o tem, na kak način naj se to stanje uredi, ker postaja že dan za dnevom neznosnejše.

Ob tej priliki se doznava, da bo moral Aca Stanojevič, ako bi se Pašić ne povrnil okrog 1. oktobra, izvršiti zelo važno vlogo, ki jo bo moral prevzeti za pomirjenje ali za likvidiranje zamotanih odnosov med radikalnimi poslanci. Isto-

pudru in zato skušajo osmešiti dr. Krajačev načrt.

Da pa pomagajo tem parazitom smešiti dr. Krajačev načrt tudi oni opozicionalci, ki se bore proti korupciji, je ena najbolj žalostnih resnic iz naše politike. V interesu vsega prebivalstva je treba to povedati, ker gonja proti dr. Krajaču se mora nehati, ali pa se zmagati korupcionisti.

tako se doznava, da bo Aca Stanojevič delal na to, da bo Pašić pozval v Cavtat Uzunoviča, ki že pričakuje, kakor izgleda, tak poziv. V dobro informiranih krogih se trdi, da naj bi z Aco Stanojevičem potoval v Cavtat tudi Ilija Mihajlovič, predsednik radikalnega poslanskega kluba. Ta odhod kakor tudi konference Ace Stanojeviča v Beogradu se v političnih krogih smatrajo kot dejstvo, da se je Pašić odločil, ako se zaradi bolezni ne bo mogel vrniti pred izrednim sklicanjem narodne skupščine, na katere dnevnom redu so stvari in vprašanja, ki se ne dajo dalje odlagati, da bo izvedel gotove svoje načrte.

Začetek izvajanja teh načrtov se v radikalnem centru pričakuje z neobičajno nestrpnostjo. Istočasno se opaža zadovoljstvo, da se povrne z instrukcijami Aca Stanojevič, ki naj bi kot mnogo pomirljivejši od Pašića izvedel te načrte.

Stanojevič se bo mudil pri Pašiću le malo časa.

NOVINARSKA UREDBA PODPISANA.

Beograd, 25. septembra. Po sporazumu, ki je bil dosežen med lastniki listov in delegati JNU v pogledu uredbe za socialno zavarovanje novinarjev, je bila včeraj končno izvršena definitivna redakcija uredbe in sta pristojna ministra dr. Srškić in Milan Simonović podpisala uredbo. Uredba bo jutri objavljena v »Službenih novinah«.

S to uredbo je podana osnova za rešitev socialnega položaja novinarjev in se z njo regulirajo odnosi med novinarji in lastniki listov.

Tragična smrt naših pilotov v Pragi.

Praga, 25. septembra. Včeraj ob 9. dopoldne se je vršil štart pet jugoslovanskih aeroplanov. Eskadrilja bi naj bila poletela v Krakov. Goste bi naj spremljal čehoslovski aeroplan.

Ko so dospeli meteorološke vesti, se je postavil čehoslovski aeroplan kot prvi na štart, za njim so se razvrstili jugoslovanski aeroplani, ki so bili pod zapovedništvom podpolkovnika Jugovića. Ostali aeroplani so bili v obliki klina in se pomikali v počasnem tempu proti startni liniji.

Pri startu se je zgodila katastrofalna pomota. Naš pilot, poročnik Negovan, se je dvignil prezgodaj ter trčil v aeroplan, ki ga je vodil češki štabni kapetan Koštrba. Aeroplana sta trčila drug v drugega in padla na zemljo.

Trčenje se more samo tako tolmačiti, da je čehoslovski aeroplan zakril s prednjim delom jugoslovanskega aeroplana. Starter je dal znamenje za prvi aparat, a jugoslovanski pilot je smatral to kot štart za se. Očividci so videli, kako je dal jugoslovanski pilot polno moč aparatu, isto je storil tudi čehoslovski, da se izogne trčenju, toda bilo je prepozno. V zadnjem času je jugoslovanski pilot skušal preskočiti čehoslovski aeroplan, a je pri tem udaril s kolesjem v čehoslovski aparat. Jugoslovanski aparat se je zaril v čehoslovškega in oba aparata sta strmoglavila navzdol.

Trčenje je bilo tako hudo, da sta pod aparatom našla smrt podpolkovnik Jugović in čehoslovski kapetan Koštrba. Podporočnik Njegovan, ki je bil težko ranjen, je umrl včeraj popoldne v bolnici. Zaradi te nesreče so prenehali s poletom v Krakovo in se zdi, da jugoslovanska eskadrilja vobče ne bo poletela v Krakov.

NEUSPEH GENERALA AVARESCA.

Zeneva, 25. septembra. Po informacijah vlada na Rumunskem veliko nerazpoloženje proti pogodbi z Italijo. Napori vlade generala Avarescu, da dokaže, kako Italija jamči za pripadnost Besarabije, so brezuspešni, ker potek pogajanj dokazuje, da je Italija rezervirala definitivno odločitev do vstopa Rusije v evropsko politiko. Rumunska delegacija to taji in daje izjave, prežete s prozornim in neopravičenim optimizmom. Tukajšnji politični krogi smatrajo, da ta pogodba ni oslabil položaja Rumunije, temveč ga je ojačila.

SEJA DAVČNEGA ODBORA.

Beograd, 25. septembra. Popoldne je delal davčni odbor, ki je pretresal člene 113 do 135. Brez večjih izprememb so sprejeti členi 123—126, ki govore o razdelitvi davkov. Istotako člena 127 in 128. Rezerviran je člen 129, ki govori o obvezitvah davčnih oblasti o razdelitvi davkov. Rezerviran je tudi člen 130, ki govori o tem, da razdele davčne oblasti samo davek obvezancev, ki imajo dohodkov izpod 10 tisoč dinarjev. Členi 131 do 133 so sprejeti brez sprememb. Ti členi govore o reklamacijskem odboru. Člen 134 je rezerviran in govori o pritožbah, ki jih obravnava reklamacijski odbor.

H koncu je bil sprejet člen 135. Členi davčnega odbora sodijo, da bo danes diskusija o davčnem zakonu končana, ako se bo delalo v takem tempu, kakor se je danes. V celem ima davčni zakon 160 členov.

Izšla je 8. letošnja številka »Grude«. Spet ima sledečo vsebino: Tone Gasparič: Spomini na moj oče; M. K.: Micko; Ivan Matičič: Životarci; Gliša Koritnik: Vzdih; Gustav Strniša: Manom Srečka Kravčeve; dr. Ante Radič: Kmetska ali narodna kultura; dr. Ante Radič (slika); A. Krpelin-S. Brodar: Po gozdu in polju; Razgledna Organizacija. Prosveta. Šala in zabava. Celoletna naročnina Grude je 30 Din. Podjake in vojak 20 Din. V podrobni prodajni stane »Gruda« 3 Din. Novi naročniki do konca leta lahko še vse doslej izšle številke. Uredništvo: Skofja ulica št. 8. pritrilje. Upravitelj: Ljubljana, Kolodvorska ulica št. 7.

Zbornico za trgovino, obrt in industrijo. V tem članku se trdi, kot da obstoji v tem pogledu med slovenskimi radikali neka razdvojenost. Radi tega se je obrnil Vaš dopisnik na g. dr. **Vladimirja Rav-**

Dr. Beneš o politiki miru v Evropi.

Čehoslovaški zunanji minister in predsednik sveta Zveze narodov je dal uredniku dunajske »Neue Freie Presse« obširno izjavo, iz katere posnemamo:

Z uspehi letošnjega zasedanja Zveze narodov sem zelo zadovoljen. Če se ne bi nič drugega doseglo kot pristop Nemčije, bi bilo to zasedanje že v tem slučaju eno najodličnejših. Locarno in vstop Nemčije v Zvezo narodov sta ustvarila nove vidike za nemško-francosko razmerje.

Nemško-francoski sporazum bo vplival tudi na gospodarsko polje, ker je sodelovanje obeh držav radi posebnih medsebojnih gospodarskih odnošajev takorekoč nujno in naravno ter ne bo brez vpliva tudi na vse evropske gospodarske razmere.

Carinska zveza med podonavskimi državami je še problematična in je ozko zvezana z enakim problemom svetovnega gospodarstva. Dvomim pa, da je možna hitra in radikalna rešitev tega vprašanja.

O možnosti balkanskega Locarna se je dr. Beneš izrazil, da moramo smatrati to kot protovoljni sporazum balkanskih držav radi obdržanja miru in sodelovanja z istočasnim sprejemom razsodb posredovalnega sodišča v slučaju spora. Znamenja nove mentalitete miru na Balkanu so že vidna, to so grško-jugoslovenska pogodba, izboljšanje razmerja Turčije do balkanskih držav in tudi odstranitev nezupljivosti med Bolgarijo in njenimi sosedi, ki je le še vprašanje časa. Prepričan sem, da pride do popolnega soglasja na Balkanu na podlagi skupne pogodbe.

ali kar je še bolj verjetno, na podlagi posameznih dogovorov. Mirovno delo te vrste bi bilo seveda tudi v zvezi z mirom srednje Evrope. Tudi v bodoče bosta vez med Balkanom in Srednjo Evropo oni državi, ki sta interesirani obenem v Srednji Evropi in na Balkanu, to sta Jugoslavija in Rumunija.

Politika Male antante do Avstrije se da najbolje karakterizirati s pogodbami, ki so se sklenile in katerih smernice vodijo k mirnemu sožitju in k gospodarskemu sodelovanju. Enako moremo motriti tudi pogodbi med Ogrsko in Češkoslovaško ter Jugoslavijo.

Nemško-francoski sporazum bo blagodejno vplival na odnose med nasledstvenimi državami. Razmerje med Češko-slovaško in Avstrijo je vseskozi prijateljsko in ni spornih točk.

H koncu še nekaj besed o Panevropi. To gibanje zasledujem s simpatijo, ker verujem, da bodo tendence take vrste mnogo dobrega prispevale k političnem in gospodarskem zblizanju med narodi in državami ter se ujema jo z idejami in metodami Zveze narodov. Poleg tega se dobro zavedam, da še dolgo ne bomo mogli govoriti v praktični politiki o Zedinjenih državah Evrope ali z drugimi besedami, da bo problem Panevrope še dolgo problem idealnih propagatorjev, predno postane aktualen problem politike. Pri tem bo cela vista vprašanj drugače formulirana, kakor danes, kajti praktične politične in gospodarske potrebe bodo najbrže mnogo podrobneje korigirale po načrtu, ki odgovarja temu, kar imenujemo danes Panevropa.

Politické vesti.

== Aca Stanojević v Beogradu. Najbolj jasen dokaz, da ni nekaj v radikalni stranki v redu, je prihod Ace Stanojevića v Beograd. Kakor vedno, tako prihaja oficijelno tudi sedaj Aca Stanojević le po privatnih poslih v Beograd. Da pa nihče v te privatne posle ne veruje, konfirira Aca Stanojević pridno z voditelji radikalne stranke ter skuša poravnati vsa nesoglasja. Teh nikakor ni malo in zato ni čudno, če so prihodi Ace Stanojevića v Beograd vedno bolj pogosti. Treba ni samo urediti odnošaje med Uzunovićem in Pašičevci, temveč tu je še vprašanje g. Maksimovića, Trifunovića ter vseh ostalih voditeljev radikalne stranke, ki se smatrajo kot poklicane naslednike Nikole Pašića. Ni pa treba urediti samo odnošaje v radikalni stranki, temveč razčistiti treba tudi razmerje med radikali in radičevci. Ali ostane dr. Nikić v vladi, ali pa se bo moralo ustreči St. Radiću in dr. Nikića žrtvovati. V zvezi s tem pa je treba tudi rešiti vprašanje Radičevega vstopa v vlado in še celo kopo drugih aktualnih vprašanj. Ni čuda, če izjavlja g. Aca Stanojević z ozirom na celo kopo težko rešljivih vprašanj, da prihaja v Beograd le

po privatnih poslih. Verjeten neuspeh je tako že naprej demantiran.

= Beogradske volitve potrjene. Včeraj popoldne je bila izrečena razsodba Državnega sveta na pritožbo radikalov proti občinskim volitvam v Beogradu. Državni svet je volitve potrdil in tako ostane Beograd v rokah Davidovičeve demokratske stranke.

= »Napredek SDS med radičevci na Hrvatskem«. Tako poroča »Jutro« in tolaži svoje vernike, ki se vedno bolj krčijo, ko gledajo vedno večjo osamelost SDS. In veste, zakaj napreduje SDS med hrvatskimi kmeti? Ker hočejo hrvatski kmetje ostati zvesti jugoslovenski ideji. Druge skrbi namreč hrvatski kmetje nimajo, kakor da se navdušujejo za jugoslovensko idejo. Za poč't, kako je »Jutro« brihtno.

— Stresenmann je izjavil zastopnikom tiska, da se njegova politika naslanja na veliko večino v parlamentu in še na večjo v nemškem narodu. Napačno je in ne ustreza resnici, če se govori, da on misli na priključitev Avstrije ali Tirolske. O tem z Briandom ni govoril niti besedice. Smešno je trditi in verjeti, da je bila v Thoisiju Evropa vnovič razdeljena. V odnošajih med Francijo in Nemčijo je bil dosežen velik napredek. To zboljšanje pomeni temelj evropskega spo-

razuma. H koncu je izjavil, da ne bo Nemčija imenovala nobenega stalnega predstavnika v Svetu Lige narodov, ker bo on vedno, kadar bo le mogel, prisostvoval sestankom Sveta, da ojača svoje osebne zveze z ljudmi, ki imajo veliko izkustvo v Ligi narodov.

— Predlogi angleških rudarjev nezadovoljivi. Odbor rudarskih strokovnih organizacij je v sredo objavil in predložil vladi zadnjo stilizacijo ponudbe miru. Ta ponudba navaja pogoje, da pričnejo rudarji takoj z delom, toda le, če lastniki sprejmejo s sedemurnikom tudi ono višino mezd, ki so jih rudarji dobivali pred letom 1921. To pomenja znižanje mezd za 10 odstotkov. Lastniki rudnikov in vlada so sklenili, da so pogoji rudarjev nesprejemljivi in neprimerni za osnovo novih pogajanj. Pogajanja je sedaj smatrati kot zaključena.

= Francoska vlada o Stresemannovem govoru. Quai d'Orsay (kjer je sedež francoskega zunanjega ministrstva) je objavil k Stresemannovemu govoru sledeče svoje stališče, ki zasluži vsjo pozornost. 1. Stresemannov govor je bil očitno namenjen samo nemškim notranjepolitičnim razmeram. 2. Zaključna izvajanja Stresemanna glede vojne krivde so bile samo osebne značaja in Stresemann je dobro pazil, da bi v svojem nastopnem govoru v Ženevi dejal o tem tudi le besedo. 3. Da v francosko-nemških pogajanjih ni moglo biti niti govora o priključitvi Avstrije in da se o tem tudi ni govorilo. 4. Članstvo v Zvezi narodov daje Nemčiji čisto iste pravice glede podelitve kolonialnih mandator, kakor vsem drugim članicam Zveze, da pa v tej stvari Francija ni mogla ničesar obljubiti. 5. Z ozirom na to, da so se francosko-nemška pogajanja šele pričela, bi bilo prezgodnje že govoriti o evakuaciji Saarskega ozemlja pred izvršenim plebiscitom, ravno tako tudi o izpraznitvi Porenja, na dlani pa leži, da se ne more govoriti o evakuaciji zasedenega ozemlja, če se ne dajo Franciji znatne finančne kompenzacije, ker je okupacija Porenja in Saarskega ozemlja ravno jamstvo, da bo Nemčija svoje reparacijske obveznosti izpolnila. Problem obstoji v tem, da se točno prevdari, na kateri način se more Nemčija hitreje rešiti svojih obveznosti po Dawesovem načrtu in sicer na ta način, da sodeluje pri sanaciji franka in na kak način bi mogla Francija izkoristiti jamstvo, ki ga ji daje okupacija Porenja, ker izgublja ta okupacija vedno več na vrednosti, ker leta 1935 avtomatično preneha. — Vidi se, da je francosko stališče silno trezno in da bo zato gotovo tudi prodrlo.

— 8 milijard zlatih mark za izprazni-
tev Porenja. Berlinski dopisnik »Intra-
sigeanta« poroča, da je Stresemann po-
nudil Briandu 8 milijard zlatih mark, ki
bi se izplačale v štirih letnih obrokih na
podlagi amortizacije železniških obli-
gacij. Gre za dobro premišljene in oficie-
lne predloge. Če bi se na tej podlagi
dosegel sporazum o evakuaciji Porenja
in Saarske kotline, potem bi se franco-
sko-nemški odnošaji popolnoma izpre-

menili. Predpogoj Francozov pa je, da izvede Nemčija popolnoma svojo razorožitev. Briand je odločno izjavil v pogovoru s Stresemanom, da morajo nelegalne organizacije v Nemčiji popolnoma izginiti. Streseman mu je to obljubil. Vprašanje pa je, če bo imel Stresemann dovolj moči, da doseže razpust teh nelegalnih, a zato tem bolj uplivnih organizacij. Pričakuje se pa, da bo v tem težkem notranjem boju Stresemann vendarle zmagal.

Noblesa.

O razsodbi stola sedmorice je seveda »Jutro« objavilo kot prvo poročilo in sicer s temi elegantnimi besedami: »Dne 20. 2. je objavil neki mali ljubljanski dnevnik pod uredništvom g. Aleksandra Železnikarja...«

Nas prav veseli, da je »Narodni Dnevnik« za »Jutro« tako hudo ime, da zaradi njega mora pri vsaki priliki pokazati popolno pomanjkanje takta.

Ker pa je »Jutro« kot prvo poročalo o obsodbi našega urednika, nočemo za »Jutrom« zacstajati in zato sporočamo, da je bil isti dan ko naš urednik obsojen od istega stola sedmorice tudi »Jutrov« odgovorni urednik in sicer vsled tožbe Orlovske zveze.

SEJA OBČINSKEGA SVETA MARIBOR-
SKEGA.

Dne 22. septembra se je vršila redni seja mariborskega občinskega sveta. Po običajnih formalnostih je podal župan dr. Leskovar sledeče poročilo: Upravni odbor Mestne hranilnice mariborske se ni predložil spreminjena pravila kompetentni oblasti v odobritve. Gospod župan graja tako postopanje in pravi, da ako upravni odbor tega ne bo storil, jih predloži po preteku osmih dni občinski svet sam. Seveda se je vnela nato med občinskimi svetniki debata. Nato je prečital župan brzojavko dr. Aradjeloviča, ki se zahvaljuje v imenu pravnikov, ki so posetili nedavno Maribor, za gostoljubni sprejem. Socialistični občinski klub je vprašal župana, kaj je z javno tehniko pred gl. kolodvorom, kaj je s tlakovanjem Einspillerjeve ulice, kako je s poviškom najemnine vojaški oblasti, ki ima vojašnice od občine v najemu in kaj je končno s tovrstno davščino? Na to odgovarja župan promptno: Postavitev tehnike pred kolodvorom ovira železniška uprava; kar se tiče tlakovanja Einspillerjeve ulice, pa pravi, da se vrši ponovna licitacija, ki jo je odredilo ministrstvo. Vojški erar pa se ne strinja s poviškom najemnine in je zoper občino vložil tožbo. Mesto odstopivšega občinskega svetnika Francé-a je zasedel Podlesnik. Sklenilo se je, da se v bodoče vsa mestna dela nad 15 tisoč dinarjev oddajo po sklepu mestnega sveta.

Dalje se je sklenilo med drugim sledeče: Da se upravi mestnega dnevnega zavetišča za otroke postavi kuratorji, kateremu na predseduje načelnik social-političnega odseka občinskega sveta. — Odkupi se neko posestvo, da se more regulirati Tattenbachova ulica, ki bo omogočila nato neposredno zvezo z Mlinsko ulico. — Vojaško oblast prosi, da se Dravska vojašnica da vojnemu erarju zopet za eno leto v najem, in da se naj izvrše neka popravila. Občina vse to odklanja. — Samo stroški za popravilo bi znašali do 25.000 Din. Pri treh ribnikih se zgradi baraka. Končno se je debatiralo zopet o zgradbi nove meščanske šole v modelenskem okraju. Zgradba se začasno odloži, da se najdejo denarna sredstva.

GLASBENA MATICA V LJUBLJANI, V
PRETEČENEM POSLOVNEM LETU.

V ponedeljek, dne 20. septembra 1926 se je vršil, kakor smo že poročali redni občni zbor Glasbene Maticе. V informaciji naše javnosti priobčujemo iz tajniškega poročila, prečitaneга na tem občnem zboru sledeče podatke.

Zvesta svojemu ustanovnemu pismu iz leta 1872, deluje Glasbena Matica še danes le v kulturnem pravcu in ni dopustila nikdar, da bi v njenem notranjem življenju in delovanju zagospodarili politični vplivi. Vsled tega je Glasbena Matica večkrat tudi finančno precej trpela in najbrže je bil to tudi vzrok, da pred 20. leti, ko je Matični odbor z vso silo deloval na to, da bi bila glasbena šola po-deželjena, Glasbena Matica ni mogla do-seči, da bi prevzel njeno šolo v svojo upravo takratni deželni odbor.

Poslovna doba sedanjega odbora, ki mu načeljuje dr. Vladimir Ravnihar, je dveletna in sicer od 1. septembra 1925 do sredi leta 1927. V času od 1. septembra 1925 do obnega zbora je imel društveni odbor 19 sej, v katerih je pretresal vse tekoče zadeve glede društva samega, kakor tudi glede delovanja šolskih zavodov. Društvenih članov je bilo 359, izmed častnih članov je umrl tekom leta nestor slovenskih skladateljev Anton Foerster. Občni zbor se je spominjal tudi umrlih: ravnatelja Jeršinovića, Ivana Velkarha ter ge. Devove, ki so bili vsi v

ozkih stikih z delovanjem Glasbene Matice.

Glasbena Matica ima tri podružnice in sicer: Filharmonična družba v Ljubljani, dalje podružnici v Novem mestu in Kranju, ki imata vsak svoje dobro uspeva-
jočo in vestno organizirano glasbeno šolo s stalnim učiteljstvom.

Ljubljanska zavoda: šola in konservatorij, sta imela koncem šolskega leta 1925-26 609 gojencev izmed katerih je bilo 562 redovanih, 47 neredovanih. Odlični red je doseglo 194 gojencev, prav do bro 302, dobro 306, zadostno 111 in ne zadostno 11. Na zavodu je poučevalo 35 učnih moči in sicer sledeče predmete:

Solopetje, klavir, gosli, violo, čelo, kontrabas, flavta, oboo, klarinet, fagot, rog, trobenta, pozavna in orgle; dalje splošno glasbeno teorijo, intonacijske vaje, Batlkejevo metodo, fiziologijo govora, fonetiko, harmonijo, glasbeno oblikoslovje, nauk o instrumentih, kontrapunkt in glasbeno zgodovino. 609 gojencev je obiskovalo 1061 predmetov. Tekom leta je bilo 8 internih vaj, tri javne predruke in 1 komorni večer, na katerih večerih so nastopali v prvi vrsti zrelejši gojenci konservatorija. V letošnjem šolskem letu je praznovala 30-letnico službovanja na Matični šoli klavirska učiteljica gđe. Klotilda Praprotnik.

V koncertnem pogledu se je udeleževala Glasbena Matica v treh panogah. **Pevski zbor** je štel v 35. letu svojega obstoja 112 pevcev in pevk. Izvajal je te-

kom leta dve veliki deli in sicer Novakov: »Vihar«, simfonično pesništev za soli, zbor in veliki orkester ter dr. Širolova oratorij: »Abrahamova žrtev«. Poleg tega je zbor nastopil še na Koroškem večeru in na koncertu Novinarjev. Ob priliki kongresa pravnikov je priredil na čast udeležencem kongresa samostojni koncert. Zbor je obhajal 30-letnico dunajskih koncertov, proslavil pa je tudi 60-letnico svojega pevskega očeta Mateja Hubada. Tajniško poročilo se v laskavih besedah spominja tudi nestorja slovenskih pevcev g. Otona Pelana, ke slavi novembra svojo 70-letnico, obenem pa tudi 50-letnico, kar je aktiven slovenski pevec.

Orkestralno društvo Glasbene Matice ima 60-članski simfonični orkester z vsemi instrumenti razen rogov, fagotov in oboe, katere mu daje na razpolago g. Čerin od Dravske muzike. Orkester je v sedmem letu svojega delovanja priredil dva samostojna koncerta v Ljubljani, dalje tri podeželske v Trbovljah, v Krškem in v Trzinu. Poleg tega je sodeloval na koncertu Novinarjev in pri koncertu Vihar. Dirigenta orkestralnega društva sta skladatelj Škrjanc in Adamič.

Glasbena Matica ima tudi svojo **kon-**
cerno poslovalnico, ki je tekom sezone
1925-26 aranžirala v Ljubljani 37 koncer-
tov. Koncertna poslovalnica ni urad, ki
bi bil od Matičnega odbora ustanovljen
iz dobičkanosnih namenov, ampak ima
to idealno tendenco, da prevzema pod
najugodnejšimi pogoji najpogostokrat tu-

di popolnoma brezplačno prireditve domačih in tujih koncertov. Vsled tega so se koncerti v Ljubljani pomnožili, pa tudi časovno uredili.

Še tokom tega koledarskega leta začne Glasbena Matica zopet z izdajanjem svojih publikacij. V kratkem izide publikacija Glasbene Matice za društvene članke, 1. januarja 1927 pa prične Matica v lastni založbi z izdajo »Novih Akordov«, pod uredništvom dr. Gajmira Kreka.

Matica ima razmeroma zelo bogat arhiv, ki šteje danes 4262 del iz vseh panog glasbene literature. Poleg tega pa ima svoj poseben arhiv tako pevski zbor kakor tudi orkestralno društvo. Tajniško poročilo omenja tudi **podržavljenje Matičnega konservatorija** ter se zahvaljuje vsem onim centralnim in lokalnim faktorjem, ki so podpirali vse Matično stremljenje, da pride zavod v roke države. Imenoma imenuje prosvetne ministre dr. Antona Korošca, Svetozarja Pribečeviča in Stjepana Radića, dalje ministra Ivana Puclja in dr. Žerjava. Toplo se zahvaljuje poročevalec tudi predsedniku financijskega odbora Narodne skupščine prof. univ. Radoniću in pa vsem funkcionarjem tukajšnje pokrajinske uprave, ki so s svojim vplivom in strokovnimi poročili vedno priporočali podržavljenje.

Z novim letom stopa Matica v 55. leto svojega društvenega delovanja, ki je bilo za naš narod tako pomembno in za naš kulturni razvoj tudi silno vplivno.

Dnevne vesti.

KAJ PA TO POMENI?

Včerajšnji »Slovenski Narod« je objavil grandiozen načrt mestnih gerentov, kako nameravajo ti dvigniti Ljubljano.

Ne bomo se zaenkrat spuščali v presojo tega grandioznega načrta, tudi ne bomo razpravljali o pravicah in dolžnostih gerentov, temveč se za danes zadovoljimo z vprašanjem:

Zakaj vsa ta velika reklama?

Ali naj bo odhod kolikor mogoče lep?

Ali naj Ljubljana misli, da mora jokati, če bo izgubila gerente in prišla do svoje avtonomije?

— **Novinarska uredba.** Med zastopniki lastnikov listov in zastopniki poklicnih novinarjev so se vršila kot znano te dni pogajanja glede določbe projektirane novinarske uredbe. Sedaj so pogajanja končana. Prišlo je do popolnega sporazuma. Minister za izenačenje zakonov bo uredbo še ta mesec objavil v »Službenih novinah«, s čimer bo stopila v veljavo.

— **Tudi hrvaški lastniki premogokopov bodo morali znižati ceno premoga.** Prometno ministrstvo je zahtevalo tudi od lastnikov premogokopov na Hrvaškem, da znižajo ceno premoga za 15 odstotkov. Lastniki premogokopov so zahtevali ugodili.

— **Zakonski načrt o izenačenju srednjih šol** bo v kratkem predložen Narodni skupščini. Razširil se bo na vsa država predvojni srbski zakon o srednjih šolah.

— **Obisk inozemcev v Splitu.** V prvi polovici septembra je dopotovalo v Split sledeče število inozemcev: 102 iz Nemčije, 78 iz Čehoslovaške, 173 iz Avstrije, 32 iz Italije, 15 iz Anglije, 14 iz Madjarske, 16 iz Rusije, 4 iz Amerike, 3 iz Španije, 1 iz Poljske, 2 iz Francije, 1 iz Grške in 1 iz Nizozemske. Število gostov iz naše države znaša 1443. Vseh gostov je prišlo skupno 1887.

— **Za komisarija za agrarne operacije v Mariborski oblasti** je postavljen Ivan Pokoren, ki je že prevzel uradne posle. — Uradni sedež komisarija ostane začasno v Ljubljani, Turjaški trg št. 3, obdržal pa bo počenši z oktobrom t. l. uradne dneve v Mariboru, v palači Velikega župana, soba št. 9, pritičje desno, in sicer vsak prvi četrtek v mesecu od 10 do 13. ure. Stranke, ki imajo bližje v Ljubljano, se zamorejo zglediti v navadnih uradnih urah tudi v Ljubljani.

— **Streljaške družine.** Z ozirom na poziv g. dr. Lovrenčiča v Vašem cenj. listu za ustanovitev »Streljaške družine« opozarjamo, da je bila taka družina za Ljubljano že 4. septembra ustanovljena in šteje že preko 120 rednih članov. Družina se je tudi že polnopravno prijavila, Savezu v Beogradu za sprejem. Dalje opozarjamo, da so družine organizacije strogo nacionalnega značaja in po statutih nima vsakdo pristopa brez razlike narodnosti, kakor to poziv g. dr. Lovrenčič pravi. Ker določa statut »Streljaškega saveza« le eno družino v vsakem mestu, bi bilo umestno, da stopi sklicatelj sestanka v stik z novoizvoljenim odborom, predno prične z delom za osnovevanje še ene družine v Ljubljani, kar bi vsakekor pomenilo cepitev sil. Za odbor »Streljaške družine« v Ljubljani daje pojasnila: Joco Kostanjevec, uradnik zavarovalnice »Dunav«, Ljubljana, Selenburgova ulica.

— **Slavenska banka.** Kakor se nam poroča, je prišla Slavenska banka v težkoče. Neugodne gospodarske razmere v državi ter nepovoljno poslovanje nekaterih industrijskih podjetij njegena koncerna v zvezi z porastom tečaja dinarja so močno oslabile položaj banke. Ko je v zadnjem času eden veleprodajcev s forsirano oddajo, napram kateri umeven ni bilo primerne povpraševanja, močno oslabil tečaj delnic, se je vzbudilo nezaupanje v krogih vlagateljev ter povzročilo močno dviganje vlog. Ker banka tem velikim zahtevam ni mogla udovoljiti je uvedlo kr. sodišče v Zagrebu nad isto predstojatelj. Kljub temu se nadaljujejo pogajanja v cilju sanacije banke ter so se zainteresirani kakor tudi upravni svetniki izjavili pripravljenim k znatnim žrtvam, da bi se po možnosti poskusilo doseči mirno likvidacijo banke, vpoštevajoč predvsem male vlagatelje.

— **Deficit mesta Subotice.** Te dni je bil izdelan budget mesta Subotice. Prejemki znašajo 25,738.790 Din, izdatki pa 32,222.000 Din. V svrhu pokritja deficita v znesku 6,489.210 dinarjev nameravajo uvesti 125 odstotno obšinsko določilo in 5 novih davkov.

— **Mednarodni policijski kongres.** Koncem tega meseca se vrši v Berlinu mednarodni policijski kongres. Kongresa se udeležijo tudi zastopniki naše policije.

— **Mednarodni kongres proizvajalcev električne energije.** Iz Rima poročajo, da je bil te dni odprt v Kapitulu kongres mednarodne unije proizvajalcev električne energije, na katerem je bilo zastopanih mnogo držav.

— **Gostovanje beograjske in sofijske opere.** Bolgarski list »Zora« prinaša sledečo vest: »Ko se je mudil v Beogradu P. Stojčev, ravnatelj sofijske Narodne opere se je razgovarjal z ravnateljem beograjske opere o gostovanju sofijske opere v Beogradu in beograjske v Sofiji. Izgleda da se bo ta ideja tudi udeležila, ker je potoval P. Stojčev ponovno v Beograd, da se definitivno dogovori o podrobnostih tega gostovanja.«

— **Spomenik v svetovni padlim Zidom v Beogradu.** Beograjski Zidje nameravajo postaviti svojim rojakom, ki so padli v svetovni vojni za Srbijo, veličasten spomenik. Načrt tega spomenika je že izdelan, tako da bo spomenik prihodnji mesec gotov. Odkrili ga bodo meseca novembra. Spomenik bodo postavili na židovskem pokopališču v Beogradu, kjer je pokopanih okrog 30 vojakov Mojsave vere.

— **Konferenca zobotehnikov.** Dne 3. oktobra se vrši v »Obrtnem zboru« v Zagrebu konferenca delegatov zobotehnikov iz cele države. Na konferenci bodo razpravljali o važnih stanovskih zadevah zobotehnikov.

— **Agrarna reforma na Madjarskem končana.** Agrarna reforma na Madjarskem je bila te dni zaključena. Razdeljenih je vsega skupaj okrog 570.000 hektarov zemlje. Vsa posestva so že prepisana na nove koloniste.

— **Naval na visoke šole v Rusiji.** Na 13 leningrajskih in 14 moskovskih visokih šolah se je letos inškrbiral 28.000 dijakov. Samo v Moskvi se jih je vpisalo 15.000, čeprav je prostora komaj za 5000. Največji naval dijakov je na pridolovnih in tehničnih fakultetah.

— **Nov orjaški aeroplan.** Te dni je bil dovršen v Friedrichshafen-u nov vojaški aeroplan, imenovan »Superwal«. Aeroplan ima motor s 1600 konjskimi silami. Opravlja bo redni promet med Španjo in Argentinijo. Aeroplan bo lahko nosil težo 4000 kg. Letel bo lahko 40 ur s povprečno hitrostjo 250 km, ne da bi se spustil na zemljo.

— **Dunajska »Volksopera« zaprta.** Kakor poročajo iz Dunaja, bo ostala dunajska »Volksopera« radi deficita do nadaljnjega zaprta. Njen orkester bo obstojal še nadalje ter bo prirejal večje koncertne večere. »Volksopera« namerava prevzeti gledališka družba »Freitheater« pod upravo Karla Joachima. Pogajanja bodo baje v kratkem končana.

— **Japonski vojaškošolski parniki.** Te dni sta prispeli v Neapelj dve ladji z gojenci vojaške akademije. Ladjam so priredile italijanske oblasti svečan sprejem.

— **Avtomobilska nesreča v Prnjavoru.** V Bosni se je pripetila te dni nenavadna avtomobilska nesreča. Avto prnjavorskega trgovca Todorovića se je zaletel s tako silo v neko lipo, da jo je izruval s koreninami, nakar je drvel preko nje dalje. Poleg lipe je stal v usodepolnem trenutku duhovnik Školnik, ki ga je podrl drevo na tla, nato ga je pa povozil še avto. Školnik je smrtonočno poškodovan.

— **Katastrofalne poplave v Indiji.** Po vestih iz Indije so povzročile v Indiji silne poplave ogromno materialno škodo. Več ljudi je mrtvih. Ker je porušeni mnogo mostov in so poplavljeni železniški tiri, je ves železniški promet ustavljen.

— **Katastrofa švedske parnika.** Te dni se je potopil pri Rigi švedski parnik »Dagmar«. Kapetan ladje in 8 moških posadke so se rešili, dočim je strojno osebje poginilo.

— **Atentat na Mussolinija in delo zarote.** Preiskovalni sodnik atentatorja Luccettia je izjavil, da ni nikakršnih dokazov za to, da bi bil atentat na Mussolinija v zvezi s kako zaroto. Zato je bilo te dni izpuščenih okrog 350 oseb, ki so bile aretirane prilikom preiskave atentata na Mussolinija.

— **Usodepolna vojaška sala.** Dva vojaka v Stuttgartu sta bila zaposlena na nekem vojaškem vrtu. Med delom je potopil eden od njiju svojemu tovarišu, da ga boli zob. Ta je napravil neslano opazko, da naj si z zob izstreliti, šel po puško in mu nameril proti ustom. Nenadoma je počil strel. Kroglja je šla vojaku skozi usta v hrbet ter obšla v hrbtenici. Vojak je kmalu nato umrl.

— **Tankovestven natak.** Peter Vernor, natak v Beogradu je izpil te dni v samomorilnem namenu večjo količino lizola. Odjedal so ga v bolnico, kjer so mu izprali želodec ter ga ohranili pri življenju. Zaslišan je izpovedal policijskemu uradniku da je napravil ta korak vsled tega, ker je potrosil 200 dinarjev, last nekega njegovega znanca.

— **Mostarski veliki župan težen radi razzaljenja časti.** Te dni se bo vršila v Mostaru zoper tamkajšnjega velikega župana Krasojevića kazenska obravnava radi razzaljenja časti. Tožitelj je bivši tajnik radikalne stranke P. Ilić. Veliki župan je Ilića dejansko razzalil.

— **Trgovina z mlado deklico.** Te dni so pripeljali iz Petrinje v Banjaluko nekega Gjuragja Lazića, ki ga je bilo aretiralo orožništvo v Sunji, ker je bil osamljen trgovca z belim blagom. Kakor je sam izpovedal, je prišel iz Nemčije, kjer je bil uslužben pri nekem cirku, da pošle ženo za svojega bližnjega sorodnika Mitra Lazića. S tem namenom je šel v Slatino k svojemu znanecu Vasilkoviću, ki je imel brhko hčerko. Laziću se je hčerka izredno dopadla. Jel je Vasilkovića nagovarjati, da bi mu jo prodal. Vasilković je pristal na to, ne da bi svojo hčerko sploh kaj vprašal, pod pogojem, da mu izplača Lazić 8000 dinarjev. Lazić mu je denar izplačal ter z mlado deklico odpotoval. V Sunji pa je deklica ihtela tožila nekemu železničarju, da jo je oče prodal v neznanu deželo, kamor jo pelje sedaj njen spremljevalec. Železničar je stvar ovari oči orožnikom, ki so Lazića takoj aretirali in ga oddali sodnemu stolu v Petrinji, deklico pa poslali domov. Zaenkrat še ni ugotovljeno, kakšen namen je imel Lazić z deklico, ali jo je hotel res oddati svojemu sorodniku za ženo, ali pa jo je nameraval prodati v kako javno hišo v Nemčiji.

— **Poizkušn rop otroka.** Dr. de Bella v Beogradu, o katerem smo poročali, da je bil te dni obsojen, ker je razzalil v listih svojega tasta, na zapor, je povzročil zopet škandal, radi katerega bo imel opraviti s sodiščem. Počakal je v družbi enega od svojih prijateljev na ulici svojega soprega, s katero živi, kot znano, ločen, ustavil njen avtomobil ter ji hotel iztrgati štiriletnega sina. Gospe je priskočil na pomoč šofer, ki je dobil tekom ruvanja z zdravnikom krepak sunek s pestjo v željst. Svoji ženi je razpraskal dr. de Bella ves vrat; kljub vsemu pa se je posrečilo gospe in šoferju, da sta z otrokom v avtomobilu odpravila. Gospe de Bella je vložila zoper svojega moža takoj ovadbo.

— **Strašen pokolj bančnega ravnatelja.** Edmund Staničević bančni ravnatelj v Varšavi je te dni ustrelil svojo ženo, 16 letno hčerko in 13 letnega sina. Po izvršenem groznem zločinu se je obesil. Iz nereda v sobi in iz raz-

trganih oblek morfilca in njegovih žrtv se da sklepati, da se je vršila med njimi obupna borba. Domnevajo, da se je Staničeviću omračil um in da je v takem stanju izvršil zločin.

— **Knez-falzikator Windischgratz ostane v zaporu.** Včeraj je razpravljala madjarska kraljevska kurija o prizivu princa Windischgratza in Nadossyja proti odloki kraljevskega stola, da se pridrže v zaporu. Kraljevska kurija je odlok kraljevskega stola potrdila. Windischgratz in Nadossy bosta »pihala to-rej« se dalje rihet.

— **Avantura mladeniča s češkim slikarjem v Beogradu.** Te dni je sedel na obtožni klopi mestnega sodišča v Beogradu šoferski pomočnik Mijodrag Popović. Zagovarjal se je rali tatvine. Nekega juljskega dne se je sprejel Popović, ki je bil ravno brez posla, pred Kazino ter premišljal, kako bi prišel do denarja. Tedaj se mu je približal neki gospod, ga nagovoril v slabi srbsčini ter ga povabil v svoje stanovanje v hotel »London«, kjer naj bi mu bil za model. Obljubil mu je bil tudi izdaten honorar. Popović je ponudbo takoj sprejel ter odšel s slikarjem v hotel. Tu ga je slikar pozval naj se sleče, nakar mu je dal razumeti, da ne gre za slikanje, nego za isvetne perversne namene. Popović je ugodil slikarjevimi željam, za kar je dobil 10 dinarjev in 50 dinarjev. Ko se je Popović že oblačil, je opazil na obešatniku slikarjev suknjič. Preiskal je žepa ter ukradel denarnico z 200 dolarji in 1000 dinarji gotovine. Popović trdi, da mu je ta denar vzel iz mashevanja in da ne bi s tem denarjem zapelejal še drugih mladeničev. Slikar, doma iz Čehoslovaške, pa pripoveduje čisto drugače. Pravi, da je povabil Popovića v svoje stanovanje, da bi mu izročil nekaj svojih slik, katere naj bi Popović prodal. Pri tej priliki, da ga je Popović ukradel in mu odnesel 340 dolarjev in 2000 dinarjev. Sodišče je obsodilo Popovića na mesec dni zapore.

— **Zverinski napad na deklico.** Ruski listi prinašajo poročila o grozovitem zverinstvu, ki ga je izvršilo v Leningradu 40 ljudi nad 20-letno deklico Bjelikovo. Okrog 10. zvečer je napadla skupina 40 ljudi Bjelikovo na Predtečenski ulici. Napadaleci so bili delavci iz tovarne »Kooperator«, s nikolajevske železnice ter iz tovarne »Crveni trkut«. Zločinci so zvezali deklico roke ter jo pozvali, da mora oditi z njimi, zagroživši ji, da jo bodo ubili čim začne kričati. Prestrašena deklica je odšla z njimi. Zavezali so ji z neko umazano cunjjo oči ter jo odvedli v park tovarne »Kooperator«. Tu so ji razvezali cunjjo raz oči. Deklica je mislila, da ima opraviti z razbojniki in da jo bojejo oropati. Zato je slekla svoj plašč ter jim ga ponudila. Divjaki so se ji začeli posmehovati. Eden od njih ji je povedal, da niso razbojniki, pač pa jo je pozval, da naj se vleže na tla. Ker se je Bjelikova branila, so jo s silo podrli na tla. Deklica je padla od strahu v nezavest. Ko se je zopet zavedla je slišala besede: »Ne diha več, oživetj jo moramo.« Nato so jo začeli suvati, nekateri so jo pograbil za lase ter jo vlečli po tleh. Ko so zverji v človeški podobi opazili, da se je deklica zavedla, so jo skoraj vsi posilili. Deklica se je zastoj branila. Obrazce nekaterih, ki so prižigali žigice, da vidijo, če je še živa, si je deklica zapomnila. Predno so jo izpustili, jim je morala priseči, da bo o vsem molčala. Na potu proti domu je srečala ob 4. zjutraj nekega policijskega stražnika, kateremu je povedala, kaj se je zgodilo. Policiji se je kmalu posrečilo aretirati pet oseb, ki jih je Bjelikova spoznala kot udeležence. Preiskava je poverjena vrhovnemu sodniku gubernijskega sodišča. Sodni zdravnik je izjavil, da takega zločina ne beleži njegova sodno-zdravniška praksa. Zločin je vzbudil splošno zanimanje ne samo v policijskih in sodnijskih krogih, temveč med celim leningrajskim prebivalstvom. V leningrajskih delavnicah in tovarnah so se vršile burne demonstracije, pri katerih je zahtevalo delavstvo, da se vseh 40 zverinskih tipov obsodi na smrt. Tudi mornarji so se izjavili na svojih zborovanjih za smrtno kazen vseh 40 zločincev.

— **Stavka mornarjev v Marseille-u.** Agence Havas poroča iz Marseille-a: Predvčerajšnjim je imel odpluti neki osebni parnik v vzhodno Azijo. Ker sta bila dva mornarja od vožnje izključena, je stopila vsa ostala posadka v stavko, tako da parnik ni mogel odpluti.

— **Nenadna sreča siromašne perice.** Pred dvajsetimi leti je izginil iz mesta Szolnoka na Madjarskem delavec Ivan Ternek, zapustil svojo ženo in otroke ter pobegnil v Ameriko. Dvajset let ni dobila njegova družina od njega nikakega glasu niti podpore. Te dni pa je obvestil ameriški konzulat v Budimpešti Ternekovo ženo, da je njen mož umrl in da jo je določil v oporoki dedičem svojega imetja. Siromašna žena, ki je preživljala svojo družino s pranjem, bo v kratkem prevzela zapuščino, ki znaša 30 milijonov dinarjev.

— **Zavarovalne družbe v Ameriki.** so morale do sedaj izplačati vsled katastrofe na Floridi okrog 108 milijonov dolarjev.

— **Za pasje prijateljce.** Baronessa Carnap-Bornheim v Berlinu je imela že dalje časa krasnega ruskega hrla. Žival je bila stara tri leta ter izredno hudobna. Nedavno je ogrizel cucek na cesti nekega otroka in nekega policajca. Kljub temu ga je imela baronesa silno rada. Te dni pa se je zakadil pes — baje brez vsakega povoda — v baronico, ko je ležala v postelji ter jo strašno razmesaril na nogah in obrazu. Na njene obupne krike je prihitela v sobo sobarica, ki je tekla po policijskega stražnika. Stražnik se sprva ni poznal pomagati: pred njegovimi očmi je poznal padel baroneso vedno iznova. Ko pa je padel hrt baroneso tudi njemu hlače, je pomislil končno tudi njemu hlače. Baronesa, ki tegnil revolver ter ga ustrelil. Baronesa, ki šteje že 25 let, bo poškodbam najbrže podlegla.

— **Zdravje in napredek bodočega rodu** je odvisen počevši od pravilne vzgoje otrok. Zato je dolžnost vsake matere, da razven za duševni razvoj skrbi tudi za telesni blagor

svojih ljubljencev. Ta se doseže razen s pravilno hrano, svežim zrakom, solncem, kopelmi itd. najbolje s sistematskim vežbanjem telesa. Da se telo lepo razvija in se preprečuje skriviljenje hrbtenice itd., da vsi organi pravilno delujejo in se onemogoča zbiranje škodljivih snovi telesa, da je duh bister in vesel, je neobhodno potrebno, da se redno po določenem načrtu vsestransko predelava vse mišice, sklepi in organi človeškega telesa. V ta namen ima društvo »Atena« specialne telovadbe tečaj, ki jih vodi priznana izborna strokovna učiteljica za švedsko gimnastiko. Tečaj za otroške telovadbe se bo otvoril v dveh oddelkih, in sicer za otroke od 3. do 6. leta in za šolske deca. — Iz istih razlogov kakor za otroke je tudi za odrasle potrebna telovadba, ki daje elastičen korak, graciozno ponašanje, pravo linijo, veselje, zdravje in »svečo mladosti«. Zato ima »Atena« tudi telovadni tečaj za dame, o katerem so lanske obiskovalke polne hvale in z veseljem pričakujejo zapetnega pričetka. Vpisovanje v vse tečaje se vrši v pritičju ženske realne gimnazije na Bleiweisovi cesti v ponedeljek, torek in sredo, to je dne 27., 28., in 29. t. m. od 5. do 7. polpodne.

— **Javimo Vam, da so našli zlatnike v »Gazelu« milu sledeči:** g. Marija Kočvar, Nestopla vas št. 12 pri Semiču, kupila milo pri Prvem delavskem konzumnem društvu, podružnica Semič; g. Ivana Sovene, Ljubljana, Dunajska cesta 19, kup. milo pri Prvem delavskem konzumnem društvu, Ljubljana; g. Marija Bider, Suha p. Rečica ob Savinji, kupila milo pri tvrdki Anton Tršek, Rečica ob Savinji; g. Marija Anžlovar, Petrušna vas, kup. milo pri tvrdki V. Ayser, St. Vid pri Stični; g. Nežika Kapus, Koroška Uela, kup. milo pri tvrdki J. Dežman, Slovenski Javornik; g. Katarina Jazbec, Krškavas, kup. milo pri tvrdki Josip Rudman, Krškavas; g. Uršula Rotar, Ljubljana, Ulica stare pravde št. 5, kup. milo pri tvrdki Nabavljana zadruga državnih nametencev, Ljubljana; g. Elizabeta Kranjc, Lipa št. 25 p. Store, kup. milo pri tvrdki Blaž Godec, Teharje p. Store; g. Ferencak, Laško; kup. milo pri tvrdki And. Elsbacher, Laško; g. Ivana Bokavšek, Brezovica št. 4, kup. milo pri tvrdki Franc Velkavrh, Brezovica; g. K. Jakirčević, Davor, kup. milo pri tvrdki Ant. Riedl, Davor; g. Stibrič, Zagorje, kupila milo pri tvrdki Josip Ernej, Zagorje ob Savi; g. Evica Ungaro, Šibenik, kup. milo pri tvrdki V. Inčič, Šibenik; g. Marija Prkič, Split, Bilanova ulica, kupila milo pri tvrdki P. & M. Bonačić, Split; g. Marija Kumer, Slatine, kup. milo pri tvrdki Anton P. Bizjak, Rečica ob Paki; g. Milan Vuga, Ptuj, kup. milo pri tvrdki Snaj & Urbančič, Ptuj; g. Nikola Katusin, Netretič pri Karlovcu, kup. milo pri tvrdki »Promet«, Karlovac; g. Ana Kumer, Slatine, kup. milo pri Kmetijski nabavni in prodajni zadrugi, Šmartno ob Paki; g. Bara Vиноžanec, Sestine pri Zagrebu, kup. milo pri tvrdki Vilim Senauer, Sestine pri Zagrebu; g. Marica Perlain, Split Ban Mladeno 7, kup. milo pri tvrdki P. & M. Bonačić, Split; g. Josip Salamon, Brod na Savi, kup. milo pri tvrdki Vilko König i drug, Brod na Savi; g. Tereza Doberšek, Dolgipotok, kup. milo pri tvrdki Florijan Gajšek, Loka pri Žusmu; g. Katica Leopold, Veliki Zdenci, kup. milo pri tvrdki Viktor Hrešči, Veliki Zdenci; g. Ferdinand Sušec, Tostovrh p. Mislinje; g. Anton Eržen, Gorenja vas, kup. milo pri tvrdki F. Ks. Jelovčan, Gorenja vas nad Škofjo Loko; g. Jera Jama, Kozarje, kupila milo pri tvrdki Franc Kušar, Vič, Dolgi most; g. Martin Kodalič, Gjurjevac, kup. milo pri tvrdki Grga Kovačević, Gjurjevac; g. Marija Fürst, p. d. Florečica, Spodnje Pobrežje, kup. milo pri Kmet. društvu, Rečica ob Savinji; g. Marija Sandor, Nova cerkev, kup. milo pri tvrdki Anton Fazarine, Celje; g. Franca Marinič, Berkovec, kup. milo pri tvrdki Franc Senčar, Mala nedelja.

— **Vsed posilstva — zblaznela.** V Rostovu na Donu se je vršil te dni proces proti trem mladeničem in trem deklicam, članom komunistične omladine. Tri deklice so izvabile svoj prijateljico v neko klet, kjer so jo uplajale. Nato so jo izročile svojim trem prijateljcem, ki so jo vsi po vrsti posilili, pri čemer je nesrečna deklica zblaznela. Vseh 6 komunistov je bilo obsojenih na 1 do 5 letno ječo.

— **Znan komunističen agitator ubit na begu.** Nedavno so zaprli v Bukareštu znanega komunističnega agitatorja Pavla Tkačenka. Te dni so ga prepeljali v svrhu zaslišanja v Kišinev. Na postaji pred Kišinevom je poskušal pobegniti, Orožniki, ki so ga zasledovali, so ga bežečega ubili.

— **Kapetan Fonck ponesrečil.** Iz New Yorka poročajo: Kapetan Fonck, ki je hotel preleteti s svojim novim aeroplanom Atlantični ocean, je ponesrečil še predno je dosegel morje. Ko je drvel aeroplan po zemlji z gel morje, se mu je zlomilo kolo. Aeroplan brzo 60 mil, se mu je zlomilo kolo. Aeroplan je padel na stran, pri čemer se mu je zlomilo še krmilo. Vsi napor posadke, da bi obdržala aeroplan v ravnotežju, so bili zaman; aeroplan se je končno zdrobil. Pri tem se je vnel bencin. Dočim se je Foncku posrečilo, da je skočil pravočasno z aeroplane, sta njegova dva pomočnika živa zgorela. — **Vrtinčasti viharji v zahodni Indiji.** Na vzhodnoindijskem otoku Turks-Island so divjalo vrtinčasti viharji, ki so povzročili jali te dni vrtinčasti viharji, ki so povzročili velikansko škodo. »Daily Mail« poroča, da znaša škoda okoli 1 in pol milijona funtov sterlingov.

Ljubljana.

— **Zveza Ljubljane s predkrajci.** Ljubljanska mestna občina se pogaja z lastnico električne cestne železnice glede odkupa cestne železnice. V slučaju neugodnega uspeha namerava uvesti mestna občina v mestu in okolici redne vožnje z avtobusi. V poštev pridejo zveze z Ježico, St. Vidom, Vičem in pokopališčem. Projekt je vreden polhvale.

— **Zgradba nove mestne stanovanjske hiše.** Na praznem stavbišču na vogalu Brega in Turjaškega trga bo zgradila mestna občina novo trinaeststropno stanovanjsko hišo. V pritičju v fronti proti Turjaškemu trgu se bodo

nahajali trgovski lokali, v fronti proti Ljubljani pa ljudska kuhinja. Poslopje bo zidano v okolici odgovarjajočemu slogu. Z zgradbo novega poslopja bo vsa okolica v estetičnem oziru mnogo pridobila, kar je prav potrebno. Ljubljanski gledališki abonma. Priglasila za abonma za sezono 1926-27 se še vedno sprejemajo in sicer v pisarni gledališke uprave, vhod v Gradišču, dnevno od 9. do 12. in od 3. do 5. popoldne.

Marlbor.

m— Konferenca za ureditev obmejnega prometa v Mariboru. Zastopniki naše in avstrijske vlade so imeli v petek konferenco, radi ureditve obmejnega prometa. Govorilo se je tudi o obmejnem kolodvoru v Mariboru. Sklepi še niso znani.

m— Občinski in mestni svetnik g. I. U. Sostarič, pristaja SDS, ki je bil tudi v odboru Mestne hranilnice, je odložil svoje funkcije.

m— Umestna strogost. Šoferji in drugi vozniki se za cestni red, kljub opozorilu policijskega komisarijata in kljub temu, da jih je bilo par radi prestopkov kaznovanih, ni

so prav nič zmenili. Kazni so bile premile. Zato je bil policijski komisar prisiljen, da je nastopil bolj enegično. V ponedeljek je bil neki lastnik avta kaznovan radi prestopka cestnega reda s trimesečni zabranjeni vožnje. Obenem ga je oblast opozorila, da se mu odvzame v prihodnjem slučaju šoferska karta. Upati je, da bo ta kazen zalegala tudi glede drugih brezbrzičnih voznikov.

m— Poschinger, trgovec in večkratni milijonar v Mariboru, ki se je bavil z importom orožja na veliko, je bil v torak aretiran. Osumljen je, da je utihotapil v našo državo veliko množico orožja, ne da bi plačal carino in si poskrbel potebno dovoljenje od vojaške oblasti. Govori se, da je aretacija v zvezi z leta 1925 utihotapljenimi samokresi (832 po številu), katerih lastnik se ni našel.

m— Neprijetno presenečen je bil te dni, ko se je vrnil z orožne vaje, dr. Emil Stefanovič, odvetniški koncipijent v Mariboru. Ko je odprl vrata svoje sobe, je opazil, da ga je obiskal za časa njegove odsotnosti tat. Lopov mu je odnesel vso obleko, vse perilo in vse ostale stvari, ki jih je bil pustil doma. Tat je že pod ključem.

Zadeva Slavske banke.

Pred nekaj dnevi je priobčil »Slovenski Narod« notico, da je fuzija Ljubljanske kreditne banke s Slavensko banko gotova stvar. Ta novica je bila očividno lansirana s strani prizadetih esdeesarskih krogov. Imajo pač jako velik interes na tem, da ne bi prišli na dan njihovi grehi pri Slavske banke in da bi odnesli celo kožo pred kazenskim paragrafom. Ljubljanska kreditna banka je omenjeno notico takoj v raznih listih demantirala z izjavo, da o kakoli fuziji med njo Slavensko banko sploh ne more biti govora, nego da se vrše pogajanja med njo in večinskimi delničarji Slavske banke radi prevzema slednje po Ljubljanski kreditni banki. To prevzetje bi pomenilo dejansko likvidacijo Slavske banke. Kakor čujemo sedaj, so pogajanja med Ljubljansko kreditno banko ter zastopniki večinske skupine delničarjev Slavske banke običajna na mrtvi točki, ker je Ljubljanska kreditna banka kot previden in soliden zavod, ki se noče spuščati v kake nevarne transakcije, zahtevala potrebno trdno in močno garancijo za gladko izvedbo likvidacije Slavske banke.

Zastopniki večinske skupine delničarjev Slavske banke se pogajajo sedaj glede likvidacije Slavske banke s kreditnim zavodom v Ljubljani, kjer upajo imeti več sreče. Vprašanje pa je, če bo Kreditni zavod manj previden kot Ljubljanska kreditna banka in če se bo zadovoljil z manjšimi garancijami kot jih je zahtevala previdna Ljubljanska kreditna banka.

Kakor bi bilo želeli, da se slovensko gospodarstvo obvaruje pred novim položajem in nedogledno škodo, tako bi bilo pa tudi prav, da se glavne krivce na tej novi gospodarski nesreči brez pardona izroči roki pravice. Upajmo, da topot sodno kazensko postopanje ne bo ustavljeno na brzopjavni ukaz iz Beograda. Saj je že skrajni čas, da se Slovenija otrese gospodarskega avanturizma in raznih pijavk, ki se že celo vrsto let od prevrata sem nekaznovano zajedajo v njeno telo ter jo moralno in materialno upropaščajo pod pokroviteljstvom lažipatriotičnega strankarstva. Treba bo krivce utakniti pod ključ in oddahniti si bo vsa Slovenija.

Tožba g. Majcena proti našemu odgovornemu uredniku.

Dne 22. t. m. je bila pred Stolom sedmorice razprava vsled ničnostne pritožbe, ki jo je vložil Franc Majcen, tajnik SDS, proti sodbi deželnega sodišča v Ljubljani, s katero je bil naš urednik oprosten tiskovnega delikta klevete.

»Narodni Dnevnik« je bil namreč prišel notico, v kateri pravi, da hoče SDS pod streho spraviti svojega tajnika, pripravnega mesta za to bodi Mestna hranilnica; pa ne da bi Majcen v početku svoje nove kariere pričel kot praktikant kakor vsak drugi, ampak njemu hočejo ustvariti posebno mesto nekega podtajnika, da bo za kontrolo — mišljena je politična — hranilnici, uradništvu in vsemu poslovanju; na ta način udari SDS na en mah dve muhi, Mestna hranilnica ji bo vzdrževala strankinega tajnika, le tega dolžnost pa bo, da napravi hranilnico uslužno stranki.

Od te notice je g. Majcen inkriminiral samo drugi del, dočim trditve, da kariere ne bo pričel kot praktikant, ampak da mu hočejo ustvariti posebno mesto podtajnika — da bi torej nekorektnim potom prišel do tega mesta — ni stavil pod obtožbo. Zategadelj je že prvo sodišče od našega urednika ponudeni dokaz resnice kot nepotreben zavrnilo.

Svojo oprostilo sodbo pa je deželno kot tiskovno sodišče utemeljilo z zanimivo argumentacijo.

Očitane, da bo imel zasebni tožitelj politično kontrolo nad zavodom, ni smatrali žaljivim. Povojne razmere v političnem kot družabnem pogledu so se vsaj za slovenski teritorij v toliko izpremenile, oziroma mentalitet na tem delu naše države živečega naroda, da se danes inkriminiranih besed ne more smatрати kot nekaj, kar bi diralo v osebno čast. Splošno je znano, da se pobriga vsaka stranka, da se v važnejših panogah uprave nastavijo osebe, na katere se more zanesti in ki vsekakor tudi informirajo stranko o drugih osebah in sploh o celotnem položaju v organizaciji. Ta pojav v javnem življenju pa je smatrali kot posledico demokratske ureditve naše države, kjer vpliva menjava vladnih strank tudi na imenovanje višjih uradnikov na vplivnejših mestih, ki so vsekakor svoji stranki uslužni s tem,

da kontrolirajo funkcije uradov ali organizacij, v katerih so nastavljeni, v smislu načel stranke, katere zaupniki so. Inkriminirane besede z ozirom na danes vladajoče pojmovanje v naši državi o posezanju strank v kontrolo uprave niso žaljive.

S to oprostilo sodbo je deželno sodišče docela sledilo zagovoru našega urednika, ki je dejal, da je prav SDS tista stranka, ki propoveduje kot vrhovno maksimo stranke, da mora stranka skušati dobiti vpliv na javno življenje, da mora v to svrhu postaviti svoje eksponente na vsa mesta javne uprave, ali uprave kake zasebne organizacije, dolžnost teh eksponentov je, da napravijo upravo uslužno stranki. SDS je v naši državni upravi uvedla načelo dveh garnitur uradništva, odstavljala velike župane odličnih uradniških kakovosti in upokočila je mlade uradnike zato, da je na vsa odločilna mesta postavila svoje pristaje. SDS javno propagira te metode, ona jih izpoveduje v svojem časopisu in na shodih. Te metode so del strankine morale in strankin zakon, ki se mu morajo pristaji brezpogojno pokoravati.

Ako se potem kateremukoli teh pristajev očita, da se ravna po teh načelih, tako očitane zanj ne more biti žaljivo, ampak s stališča njegove stranke naravnost priznanje pravilnega njegovega postopanja.

Stol sedmorice je navedeno oprostilo razsodbo razveljavil ter našega urednika obsodil na 3 dni zapore, 300 Din odškodnine g. Majcenu in na plačilo sodnih stroškov.

Stol sedmorice izreka, da so take metode nemoralne in nepravilne. Na nemoralni in nepravilnosti pa ne more biti grajeno naše javno življenje. Čeprav taka mentaliteta v resnici obstoji, sodišče je ne sme upoštevati, za sodišče velja samo zakonita pravica. Zato je očitane takih metod žaljivo, ako se jih v konkretnem slučaju ne more dokazati, pa čeprav dotičnik, ki se čuti užaljenega pripada skupini, ki take metode zagovarja. Sodišče teh metod in kake specijelne namišljene morale ne more proglasiti kot del javne morale, za ka-

tero mora sodišče uporabiti le objektivno merilo.

V bistvu se tako glasi sodba Stola sedmorice. Naše vrhovno sodišče je s tem izreklo ostro sodbo nad partizanstvom. Značilna in važna je ta sodba, zakaj ne pove nič več in nič manje, kakor da je očitane partizanstva nekaznivo, kadar moremo v konkretnem slučaju dokazati partizansko postopanje in njegove metode.

Vodniki.

Ne bilo bi nezanimivo, sestaviti primerjajočo tabelo političnih voditeljev po posameznih državah z označbo zaupanja in zlasti moči, ki z njo razpolagajo posamezni voditelji in skušati podati na tej podlagi mnenje o politični nadarjenosti in predvsem zrelosti posameznih narodov. Različne kombinacije so se v tem oziru že poskusile z več ali manj verjetnimi hipotezami, primerjajoče tabele pa se ni menda lotil še nihče, zlasti z zgodovinsko razvojnega stališča ne.

Lep in precej zamotan problem je v tem oziru Bismarck. On je vstvaril nemško cesarstvo, odredil mu zunanjo politiko in jo konsekventno izvajal. Ko pa je Bismarck odšel, oziroma bil odslovljen s svojega mesta, se ni mogel najti zanj noben naslednik, njegova zapuščina je bila prekomplikirana za epigone, začeli so povdarjati moč, začeli so se zbirati nasprotniki, in predno je poteklo petdeset let, je zgnilo cesarstvo, ta grandiozna tvorba Bismarckovega duha. Ali se more tukaj še govoriti o voditelju, ali ni to že vodnik, ki vodi po nepoznatih potih tavajočo čredo?

Take in podobne misli se vsiljujejo človeku, ko bere vse možne in nemožne kombinacije ob Pašičevem povratku in gleda naravnost, ki se polasča vseh od najvišjih do najnižjih.

Brezdvomno je, da ima Pašić za predvojno Srbijo zasluge, kakor jih ima malokdo, ali nobeden. Nič manj dvomljivo pa ni, da gledajo ljudje na Pašića predvsem s stališča zunanje politike in tukaj bo šele zgodovina nepristransko določila, kaj je zasluga Pašića in kaj zasluga tuje diplomacije, predvsem ruske. V notranji politiki je bil Pašić, če ne glavni vsaj med prvimi borci proti absolutizmu, trpel je preganjanja in se v teh bojih postaral. Kakoršne zasluge je imel tudi Pašić za Srbijo, eno je vendar gotovo: Ko je prišlo do vstanovitve nove države, jo je gledal Pašić vedno z ozkega, šovinistično-srbskega stališča in ni pokazal niti na mirovni konferencah niti pozneje kot ministrski predsednik, da se je vživel ali vsaj skušal vživeti v nove razmere.

To je tudi umljivo. Kajti človek pri osemdesetih letih ponavadi nima razumevanja za nove probleme, on ve, kaj je bilo, ne razume, kaj se dogaja in ne sluti, kaj bi lahko bilo.

Čemu torej ta nervoznost? Bila bi upravičena skrb, če bi imeli opraviti z vodnikom, česar epigoni ne morejo in ne znajo nadaljevati njegove politike, lastne pa nimajo. V tem slučaju je skorajšen polom neizogiben.

Mogoče pa je, dasi ni verjetno, da Pripravljaj Pašić svoj politični testament in se zbirajo otroci v nadi za boljšim deležem. Kajti na vsak način ima Pašić danes še toliko avtoritete, da se nasledniku, ki ga bo designiral on, v najkrajšem času ni bati za politični stolec v stranki. Kakor rečeno, ta zadnja kombinacija pa ni verjetna, bržčas je res, da misli Pašić zopet vzeti vladne vaje v svoje roke in zahtevati račun od začasnih voditeljev in nepokornežev, ki bi hoteli postati voditelji brez njegovega blagoslova. Začela se bo zopet politika tam, kjer se je končala, izmenile se bodo osebe, a ostal bo sistem in živel z rok v usta brez smisla za nujne potrebe cele države, ki je več kot osebe in partije.

Vendar kriza in s tem ozdravljenje se bliža. Kajti naslednikov ni, epigonstvo je že sedaj nervozno in bo kratko, nastopili bodo lrdje, ki ne bodo imeli mogoče niti take moči, niti avtoritete pač pa širok pogled na novo državo. Moderno Nemčijo vodi Stresemann in le kot Vsenemec se tu in tam vstavi iz navade in pijetete pred spomenikom nekdanjega vodnika. Arbitrer.

Gospodarstvo.

LJUBLJANSKA BORZA.
petek, dne 24. septembra 1926.

Vrednote: Merkantilna banka, Kočevje, den. 92, bl. 94, zaklj. 92; »Šešir«, tovarna klubov d. d., Skotja Loka, den. 104, bl. 104, zaklj. 104.

BORZE.

Zagreb, dne 24. septembra. Devize: Newyork kabel 56.58—56.78, ček 56.454—56.654, London izplačilo 274.4—275.2, ček isto, Pariz izplačilo 156—158, Dunaj izplačilo 796.5 do 799.5, ček isto, Amsterdam izplačilo 2265.1 do 2275.1, Berlin izplačilo 1347—1350, Italija izplačilo 206.42—208.42, Švica izplačilo 1092.75 do 1095.75, Praga izplačilo 167.35—168.15, ček isto, Budimpešta 0.07925—0.07955.

Curij, dne 24. septembra. Beograd 9.1475, Newyork 517.50, Pariz 14.28, London 25.11 tri osminke, Berlin 123.25, Milan 18.98, Dunaj 73.025, Sofija 3.75, Varšava 57, Praga 15.325, Bukarešta 2.73, Budimpešta 0.007250.

× Podaljšanje ležarskega roka v pristaniših. Prometni minister je izdal odredbo, s katero je dovoljeno v pristaniših: Bakru, Dubrovniku, Metkoviću, Solinu, Splitu, Sušaku in Šibeniku podaljšati brezplačni ležarski rok za ves čas slabega vremena. Ta rok določajo pristaniška poglavarstva. Odredba bo stopila v veljavo s 1. oktobrom t. l.

Moderno fizikalno zdravilišče. - Nova pridobitev na zdravstvenem polju.

Doravnajte naročnino!

Ljudska igrā. Spisal Ernst Raupach. Za slovenske ljudske odre priredil Adolf Robida. Ljudski oder. VII. zvezek. V Ljubljani 1926. Založila Jugoslovanska knjigarna. Cena 18 dinarjev za izvod. — »Mlinar in njegova bčica« je igra iz onih časov, ko je bil namen odra še plemenit in poučen. Stara je sto let in vendar jo še dandanes povsod igrajo. Zlasti na Vseh svetih dan, ko obhajamo spomin na naše rajnike, zaživi še dandanes tudi po večjih gledališčih stari Raupach s Konradom in njegovo piščalko. Se celo oder, kot je dvorno gledališče na Dunaju, ki vživa svetoven sloves, je pred par leti še igral 1. novembra to priljubljeno ljudsko igro. Pri nas Slovencih je že par let v knjigotržstvu popolnoma pošla in zato bodo odri segli po tej stari znaniki. Igra ima naravno risane značaje, zanimivo in neprisliljeno razvijajoče se dejanje in živahen, naruten dialog. Prireditelj igre ima prtilko, da v uvodnih besedah opozori na poguben vpliv alkohola, ker je le vino spravilo Konrada na pokopalšče, kjer vidi duhove in s tem omogočilo nadaljnji zapletek in razvoj dejanja. Igra je prestopljiva na slovenska tla, lokalizirana. Prirejena je tako, da jo tudi najmanjši podeželski oder lahko uprizori, ker so v opombah prirejani vsi potrebni nasveti in upotki za uprizorjve z najmanjšimi sredstvi. Igra ima 4 ženske in 5 moških vlog. Prevod je popolnoma nov in popolen. Vsa mesta, ki so zastrela ali predolga, so dana v oglat oklepaj, tako, da ima režiser delo znatno olajšano. Vsakemu prizoru je pridejan scenarij, kar praktično uporabo dela samo poveča. Dosedaj so si odri pomagali že dalj časa z rokopisnim Mlinarjem. Sedaj imajo lično knjigo na razpolago, ki jim za malo denarja nudi vzgojno pošteno in priljubljeno igro za kulturno delo med narodom.

Londonski zapori za dolžnike.

London ima še danes zapore za zanične dolžnike. Seveda so ti zapori v primeri s peklo, kakor ga opisuje Dickens v svojih knjigah, pravi paradiz. Proti plačilu 6 šillingov 11 pence da lahko upnik še dandanes zapreti zamudnega dolžnika za daljši ali krajši čas. Če izjavi dolžnik, da je pripravljen plačati, ga takoj zopet izpuste. Pa tudi če tega ne more storiti, se mu ne godi ravno prehu. Stanuje v svetli celici gorenje nadstropja. Leži na mehki žimnici. Nadzorujejo in strežejo mu samo prijazni in pametni pazniki. Čeprav hrana ni posebno obilna, je vendarle okusna in zadostna, ne glede na to, da si da primesti jetnik lahko tudi privatno, karkoli želi jesti in piti. Obleko nosi jetnik svojo, na njegovo izrecno željo mu dajo tudi jetniško obleko, ki pa se po barvi od obleke, kakršno nosijo zločinci, popolnoma razlikuje. Vsak dan se sme dve uri izprehajati po vrtu. Zaposlijo ga samo s stanu primernim delom, če hoče, se bavi lahko s privatnim delom. Od zaslužka se mu odbije mal del za hrano in stanovanje, ostalek je njegova last. Enkrat na teden sme sprejemati obiske, njegova soproga, njegovi sorodniki in njegov pravni zastopnik pa pridejo lahko vsak trenutek k njemu. Briti in in si dadi striti lase ni primoran. Samo ko in si mora postiljati sam. Med jetniki stelo so zastopani vsi sloji. Po uradni statistiki

se je nahajalo lansko leto v londonskem zaporu za dolžnike 10.855 jetnikov.

KAKO JE OSTAL NEKI BEOGRAJSKI DOKTOR BREZ ŽENE IN DOLARJEV.

V ameriškem »Srbobranu« in »Hrvatskem Glasniku« se je pojavil te dni sledeči oglas: »Ženitev. Zdravnik, doktor medicine, ki je študiral v Franciji, Beogradčan, star 30 let, iz zelo dobre in ugledne rodbine, inteligenten, lepe zunanosti, se želi v svrhu ženitve seznaniti z inteligentno, izobraženo in pošteno gospodično, ki ima dote 1 ali več milijonov dolarjev v gotovini. Vera in narodnost postranska stvar. Pismene ponudbe s fotografijo in naslovom naj se pošiljajo na: »Doktor medicine, poštni predal 352, Beograd, Jugoslavija.«

Beograjski zdravnik je nedvomno zelo praktičen človek. Toda z eno okoliščino vendarle ni računal, namreč z ameriški prilikami. V Ameriki se namreč najdejo doktorji medicine, ki životarijo kot pomočniki v salonih za rezanje kurjih očes in absolvirani pravniki, ki so natakariji. Ko so brali v Ameriki njegov oglas, so se mu posmehovali in mesto žene z milijonom dolarjev je dobil preko ameriškega srbskega lista »Srbobran« od neke ameriške Srbkinje sledeče pismo:

Doktor medicine in milijon dolarjev. — Gospod urednik, v ameriškem listu »Srbobran« in »Hrvatskem Glasniku« sem čitala

oglas nekega »doktorja medicine« iz Beograda, ki išče tu nevesto z enim ali več milijoni dolarjev! Ko sem čitala ta oglas v »Srbobranu«, sem mislila, da gre za šalo, toda sedaj, ko ga čitam tudi v »Hrvatskem Glasniku«, verujem, da eksistira v Beogradu doktor čudak, ki misli, da je v Ameriki vse polno Srbkin in Hrvatice z milijonskimi dotami, ki komaj čakajo, da se poroče s takim tepecem. Jaz bi temu doktorju dejala: Tudi če si absolviral univerzo v Franciji, si se bore malo naučil. Kako si sploh upaš govoriti o inteligenci, ko dokazuje tvoje inserat, da so ti ameriške razmere španska vas. Mogoče si lep, toda škoda, da nisi dal natisniti v ameriških listih poleg inserata še svoje slike, da bi se videlo kako dolga ušesa imaš. Človek bi si nikdar ne mislil, kaki čudaki žive ni svetu. Vaša S.»

: Senzacija na kongresu nemških prirodoslovcev. Na kongresu nemških prirodoslovcev v Düsseldorfu je predaval dunajski profesor Bärenhardt o senzacionalnem odkritju. Na temelju svojega znanstvenega preiskavanja je ugotovil in dokazal, da obstojajo še manjši električni elementi kot so elektroni, ki so se do sedaj smatrali za najmanjšo edinicu električne energije.

: Angleški prestolonaslednik se koplje v modrem trikotju. Angleški prestolonaslednik se je mudil zadnje dni v francoskem kopalšču Biarritz, vsled česar se je število gostov hipoma pomnožilo. Še večjo senzacijo

pa je vzbudilo dejstvo, da se ni kopal prične v črnem trikotju, temveč v svetlo modrem. Vsi kopalški gostje so navali na ondote trgovine, da si nabavijo svetlo modri trikot. Trgovci, ki niso bili s takimi kopalnimi kostimi ravno založeni, so poslali takoj avioplane v Pariz, da so mogli svojim odjemalcem čim prej postreči s trikotji, kakršnega nosi angleški princ. Tako so ostali ti kostimi tudi po prvinev odhodu v modi. To se je zgodilo v letu Gospodovem 1926!

: V brezalkoholni deželi. Te dni je izbruhnil v neki hiši v Newyorku velik požar. V tej hiši so bile nastanjene številne dresirane zveri vseh vrst. Pri tej priliki je poginilo okrog 200 raznih četrveronožnih umetnikov, ki so prirejali pod vodstvom nekega Collinsa interesantne cirkuške predstave. Med žrtvami je bilo mnogo medvedov, dresiranih psov, divjih mačk, jaguarjev, tigrov, leopardov ter gosk in golobov. Ko je dresor Collins zvedel za ta požar, je planil v pogorišče, da reši vsaj svoje milijence jaguarje in panterje. Tudi lastnik dresiranih psov je planil v goreče poslopje, da bi rešil svoje pse. Tudi neki črnc, nadziral medvedov se je pognal v goreče prostore, da otme svoje medvede. Vse tri kakor tudi njihove ljubljene živali so našli pozneje zgorele. Med požarom je skočila neka mačka iz četrtega nadstropja ter ostala popolnoma nepoškodovana. Najbolj zanimivo pri vsem tem pa je, da je nastal požar vsled eksplozije kotla, v katerem se je kuhalo žganje.

Rudyard Kipling:

Anglija o džungli.

Petersen Sahib je dospel na svojem razumnem slonu Pudmini s pota po drugih taboriščih med brdi, kamor se je podal izplačevati mezd. Pod nekim drevesom je sedel za mizo pisar domačin, da plača gonjače. Vsak možak je po prejemu plačila odšel k svojemu slonu in stopil v vrsto, ki je stala pripravljena za odhod. Gonjači, lovec in možaki, ki so pripadali redni kedi, ki so pripadali trajni četi Petersena Sahiba ali pa sloneli ob drevju s puško čez roko, ter se norčevali iz gonjačev, ki so odhajali, ali smejali, kedar so pravkar ujeti sloni razdili vrsto in tekali okrog.

Veliki Toomai je odšel k pisarju, tik za njim pa mali Toomai. Tedaj je dejal Machua Appa, glavni izednik prijatelja na tihem: »Sedaj pride eden, ki res dobro pozna lov na slone. Škoda za tistega mladega džungelskega petelina, da ga pošljejo v dolino, da se tam oskubi.«

Petersen Sahib je imel ušesa na vseh koncih, kakor jih pač mora imeti možak, ki prisluškuje najbolj tihi izmed vseh živali — divjemu slonu. Ležeč na Pudminijem hrbtu se je okrenil in dejal: »Kaj si rekel? Veš, ne poznam možaka med gonjači iz doline, ki bi imel toliko razumnosti, da bi povezal že mrtvega slona.«

»Ampak to ni možak, temveč deček. Pri zadnjem pogonu se je podal v kedo in vrgel Barmau vrv, ko smo skušali dobiti tistega mladca z mozoljem na hrbtu od njegove matere.«

50

Machua Appa je pokazal na malega Toomaia. Petersen Sahib se je ozrl proti njemu in mali Toomai se je priklonil do tal.

»Ta-le je vrgel vrv? Saj je manjši kot cvek! Ti, mali, kako ti je ime?« je vprašal Petersen Sahib.

Mali Toomai je bil preveč preplašen, da bi mogel govoriti — ali za njim je bil Kala Nag; Toomai je dal z roko neko znamenje in slon ga je oprijel z rilcem, ga vzdignil in držal v višini Pudminijeve glave tik pred velikim Petersenom Sahibom. Mali Toomai si je zakril obraz z rokama; bil je namreč še cel otrok in boječ kot otrok v vseh rečeh razen v onih, kjer je šlo za slone.

»Oho!« je dejal Petersen Sahib in se nasmejal; »zakaj pa si naučil slona te umetnihe? Pa vendar ne radi tega, da bi ti pomagal krasti zeleno žito s hišnih streh, kedar polagajo klasje tjekaj, da se posuši?«

»Ne zeleno žito, zaščitnik ubogih, ampak melone,« je odgovoril mali Toomai in vsi, ki so sedeli naokrog, so zagnali bučen krohot. Večina njih je v mladih letih naučila svoje slone iste umetnihe. Mali Toomai je visel osem čevljev v zraku, a je na moč želel, da bi bil osem čevljev pod zemljo.

»To je moj sin Toomai, Sahib,« je dejal veliki Toomai in se hudo držal. »Jako hudoben fant, ki bo v ječi našel konec, Sahib.«

O tem pa dvomim,« je odvrnil Petersen Sahib. »Dečko, ki se v njegovih letih upa v polno kedo, ne konča v ječi. Ti, mali, glej, na štiri ane (ana = 1/16 ru-tije, približno 2 krajcarja predvojne vrednosti), da si kupiš slaščice, ker imaš malo glave pod velikimi kuštri. Ščasoma postaneš še lovec.« Veliki Toomai je še bolj

grdo gledal. »Ampak vedi, da v kedi ni kraj, kjer bi se otroci igrali,« je nadaljeval Petersen Sahib.

»Ali ne smem nikdar vanjo, Sahib?« je vprašal mali Toomai in globoko vzdihnil.

»Ej, pač!« Petersen Sahib se je vnovič nasmehnul. »Kadar boš videl slone plesati. Takrat je pravi čas. Kadar jih boš videl plesati, pridi k meni in takrat te bom pustil iti v vse kede.«

Iznova se je vzdignil silen krohot, kajti to je star dovtip pri lovecih na slone in pomeni o svetem nikoli. Daleč v gozdovih so veliki ravni odprti prostori, ki jim pravijo »slonova plesišča«; najdejo jih prav po naključju in noben človek še ni videl slone plesati. Kadar se kak gonjač baha s svojo spretnostjo in srčnostjo, mu drugi pravijo: »Kdaj si pa ti videl slone plesati?«

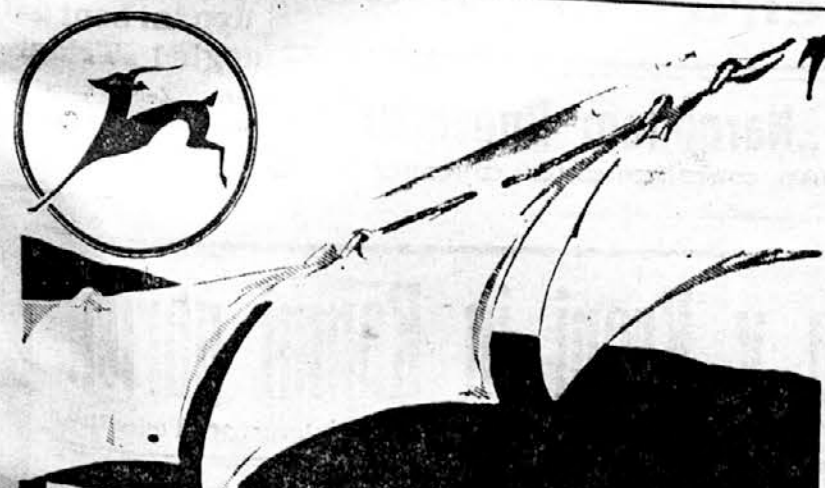
Kala Nag je postavil malega Toomaia zopet na tla; deček se je zopet priklonil do tal in odšel z očetom; srebrni šterak je dal materi, ki je došla malega bratca. Nato so položili celo družino na vrat Kala Naga in dolga vrsta krulčih, vrešččih slonov se je odzibala po brdu nizdol na planjavo. Pot je bila kaj živahna, in to zaradi novih slonov, ki so pri vsakem brodu delali neprimlike in jih je vsak hip bilo treba pregovarjati in pretepati.

Veli Toomai je srdito zbadal z drogom Kala Naga; bil je namreč silno razjarjen, mali Toomai pa je bil presrečen, da bi mogel govoriti. Petersen Sahib ga je počistal in mu dal denarja, in tako se je počutil kot prostak pri vojakihi, ki ga je bil poveljnik poklical iz vrste in ga pohvalil.

(Dalje prih.)

UNDERWOOD

pisalni stroj je dosegel svetovni sloves, nad 2.000.000 strojev v prometu in rabi.
Zastopnik LUD. BARAGA, Ljubljana
Šelenburgova ul. 6. — Telefon 980.

To krasno belo perilo
ki blešči kakor snežnobeli labodi na zeleni gori,
je bilo oprano s priznanim milom „Gazela“

To milo je pravcati čudež kemične znanosti, ki vsled izbornih snovi, iz katerih je sestavljeno, perilu ne povzroča nobene škode, prav nič ne škoduje.

Na tisoče in tisoče pamečnih gospodinj
ga dobro poznajo in ve, kako lahko in temeljito se z njim pere vsako perilo.

Milo „Gazela“ pa vsebuje tudi prave prisne zlatnike, zato se se tembolj priporočljivo, da ga kupujete ter pridno perete z njim.

GAZELA MILO

Srajce, promenadne, bele in barvaste, fason, pentlje, samoveznice, žepne robce, nogavice v raznih barvah za gospode in dame, naramnice, toaletne potrebščine, svilene frakove, čipke in vezenino. — Nizke cene. — Velika izbira samo pri

JOSIP PETELINC-U LJUBLJANA
blizu Prešernovega spomenika ob vodi

Uprava „Narodnega Dnevnika“
prodaja
makulturni papir
kg Din 4-50.

Iv. Brunčič & Fr. Rebernik
pleskarja in iluzarja
Ljubljana, Karel Kotnikova ul. 3
Se priporočata za vsa v to stroko spadajoča dela.
Delo solidno! — Cene zmerne!

MALI OGLASI
Vsaka beseda 50 para, debelo tiskano
Din 1.—

PREMOG - ČERIN
Woltova 1/II. — Telef. 58.

Sprejem
na hrano in stanovanje
dijaka peto- ali šestošolca.
Naslov pove uprava lista.

Pouk jezikov
nemščine, francoščine, angleščine, italijanščine privatno in v skupinah po Berlitzovi metodi. Poučujoče usposobljene učne metode. Prijave od pol 6. do pol 7. zvečer v Beethovnovi ulici 7, prilijbe — levo (zgradba čekovnega urada). — S. Jeras, prof.

Stekleno
strečno opako imajo stalno v zalogi Združene opakarne d. d. v Ljubljani.

Za tretjino cene imate pozimi na mizi sadje in zelenjavo, če jih ukuhate v nedosegljivih

WECK-ovih
kozareh in aparatih.
Tvorniška zaloga:
Fructus — Ljubljana.
Krekov trg 10.
Tudi na obroke!

OGLAŠUJTE V NARODNEM DNEVNIKU!

DR. J. HÖGLER**SE JE PRESELIL**

in ordinira od torka 28. septembra naprej v **Dalmatinovi ul. št. 9** (vhod Kralja Petra trg št. 3)
dopoldne od pol 10. do pol 11. in popoldne od 2. do pol 4.

Zajamčeno

pristni mošt

lastne preše, prvovrstne kakovosti, nudi v poljubni množini

Centralna vinarna d. d.
Ljubljana VII., Spodnja Šiška.

Bližje Prešernovega spomenika za vodo.

Najboljša, najcenejša
kolesa in šivalni stroj
so edino

Petelinčevi

znamke

Gritzner, Adler, Phönix

za dom, obrt in industrijo. Pouk brezplačen, ugodni plačilni pogoji - Tudi na obroke. - Večletna garancija.

Od dobrega najboljšje je švicarski pletilni stroj **DUBIED**

Josip Petelinc, Ljubljana**„Vinocet“**

tovarna vinskega kisa,
d. z o. z., Ljubljana,
nudi

najtinejši in najokusnejši namizni kis iz vinskega kisa.

ZAHTEVAJTE PONUDBO!

Tehnično in higijenično najmodernejše urejena kisarna v Jugoslaviji.

Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta št. 1a, II. nadstropje.

Novost za Ljubljano
so

MARA čevlji

Čevlji znamke „MARA“ so ročno trpežno delo najnovejše oblike in iz najboljšega blaga se dobijo

na Sv. Petra cesti št. 30**- Oglašujte v „Narodnem Dnevniku“!****Pisarniška moč.**

Bivši vodja pisarne, več knjigovodstva, slovenske, srbohrvatske, nemške, francoske in italijanske korespondence in stroje-pisja išče službe. Cenjene ponudbe pod »Marljiv« na upravo »Nar. Dnevnika«.

Proda se po ugodni ceni dalnogled »Trider«

trrdke Zeiss, kateri poveča šestkrat. Naslov pove uprava lista.

Prva žebliarska in železoobratna zadruga v Kropi in Kamni gorici.

Pisma: Žebliarska zadruga, Kropa (Slovenija).

Brzjavke: Zadruga Kropa.

Telefon interurban: Pogled 2.

Žebli za normalne in ozkotirne železnice.
Žebli za ladje, črni ali pocinkani.
Žebli za zgradbe, les itd.

Žebli za čevlje.
Spojke za odre in prage.
Spojke za ladje in splave.
Železne brane.
Zobje za brane.

Ključke za podobne, zid, cevi, žlebove itd.
Vijaki z maticami.
Podložne pločice.
Maticice.

Zakovice za tenderje, kotle, mostove, sode, pločevino, kolesa itd.
Vijačni čepi.
Verige.

Izdeluje lahke transmisije, popravlja strokovnjaško gospodarske stroje in opreme za vodne žage in mline.

Vsi v našo stroko spadajoči železni izdelki po vzorcih in risbah najceneje.

Ilustrovani ceniki na razpolago.

Prodaja se samo na debelo trgovcem.

Se priporoča za tisk vseh trgovskih, obrtnih, industrijskih in uradnih tiskovin.
Lastna knjigovodstva
TELEFON ŠT. 552

TISKARNA MERKUR

TRGOVSKO - INDUSTRIJSKA D. D.

LJUBLJANA, Simon Gregorčičeva ulica 13.

Tiska časopise, knjige, brošure, cenike, tabele, statute, vabila, letake, lepake, posetnice i. t. d.

TELEFON ŠT. 552